

RS
USREPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE

Številka: Up-769/16-32
U-I-81/17-14
Datum: 12. 7. 2018

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku, začetem s sklepom Ustavnega sodišča, in v postopku odločanja o ustavni pritožbi družbe FINANDER – trgovina in storitve, d. o. o., Ljubljana, in Zlate Sukič, Murska Sobota, ki ju zastopa Igor Vinčec, odvetnik v Lendavi, na seji 12. julija 2018

odločilo:

1. Četrty odstavek 192. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 13/14 – uradno prečiščeno besedilo, 10/15 – popr. in 27/16) je v neskladju z Ustavo, kolikor se druga alineja 1. točke četrtega odstavka navedenega člena nanaša na ustavitev postopka prisilne poravnave in izdajo sklepa o začetku stečajnega postopka zaradi nepredložitve listine iz 2. točke tretjega odstavka navedenega člena.

2. Državni zbor mora protiustavnost iz prejšnje točke odpraviti v enem letu po objavi te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije.

3. Do odprave protiustavnosti iz prve točke izreka te odločbe mora sodišče insolventnega dolžnika v primeru, ko slednji predloži odpravek notarskega zapisnika skupščine iz 1. točke tretjega odstavka 192. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju, a ne hkrati tudi listine iz 2. točke tretjega odstavka 192. člena tega zakona, pozvati, naj to listino predloži v roku treh delovnih dni od prejema poziva sodišča. Če dolžnik tudi po poteku roka iz poziva sodišča ne predloži navedene listine, sodišče postopek prisilne poravnave ustavi in izda sklep o začetku stečajnega postopka. Rok za obvestilo upniškemu odboru iz petega odstavka 192. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju začne v primeru poziva sodišča teči od poteka roka dolžniku za predložitev listine iz poziva na podlagi te odločbe. Rok za objavo poziva sodišča za vpis in vplačilo novih delnic iz 194. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju

začne v primeru, ko dolžnik listine predloži po pozivu sodišča na podlagi te odločbe, teči, ko sodišče pravočasno prejme listine iz 2. točke tretjega odstavka 192. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju.

4. Sklep Višjega sodišča v Ljubljani št. Cst 459/2016 z dne 13. 7. 2016 in sklep Okrožnega sodišča v Ljubljani št. St 6174/2015 z dne 14. 6. 2016 se razveljavita in zadeva se vrne Okrožnemu sodišču v Ljubljani v novo odločanje.

5. Ustavna pritožba Zlate Sukič zoper sklep Višjega sodišča v Ljubljani št. Cst 459/2016 z dne 13. 7. 2016 v zvezi s sklepom Okrožnega sodišča v Ljubljani št. St 6174/2015 z dne 14. 6. 2016 se zavrže.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Sodišče prve stopnje je na podlagi druge alineje 1. točke četrtega odstavka 192. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (v nadaljevanju ZFPPIPP) nad pritožnico, družbo FINANDER, d. o. o., Ljubljana, začelo stečajni postopek, ker ni predložila poziva upnikom za vplačilo nominalnih zneskov osnovnega vložka. Zoper navedeni sklep se je pritožnica pritožila. V pritožbi je uveljavljala, da je pravna podlaga za odločitev sodišča prestroga in v nasprotju z 2. in 22. členom Ustave. Poudarila je, da je predložila sklep skupščine, ne pa tudi poziva upnikom za vplačilo osnovnih vložkov. Po trditvah pritožnice bi moralo sodišče zato sprožiti postopek za oceno ustavnosti druge alineje 1. točke četrtega odstavka 192. člena ZFPPIPP v zvezi z 2. točko tretjega odstavka navedenega člena oziroma ji določiti dodaten rok za predložitev manjkajočega poziva. Višje sodišče je pritožbo zavrnilo in potrdilo odločitev sodišča prve stopnje. Po oceni pritožbenega sodišča navedena ureditev v položaj dolžnika ne posega prekomerno in zato ni v nasprotju z 2. členom in tudi ne z 22. členom Ustave. Po prepričanju pritožbenega sodišča se od insolventnega dolžnika v primeru jasno določenih rokov glede ukrepov finančnega prestrukturiranja, ki naj bi mu omogočili nadaljnje poslovanje, pričakuje ravnanje z ustrežno skrbnostjo.

2. Pritožnica v ustavni pritožbi zatrjuje kršitev 22. člena Ustave. Meni, da je določba, na podlagi katere je sodišče ustavilo postopek prisilne poravnave in začelo stečajni postopek, ker ni predložila "enega papirja", v nasprotju s splošnim načelom sorazmernosti. Navaja, da je sodišče ni pozvalo k dopolnitvi. Meni, da poziv sodišča s krajšim rokom (sama navaja tridnevni rok) za predložitev poziva upnikom ne bi povzročil znatnega odlašanja z začetkom stečajnega postopka, četudi pritožnica

pozivu ne bi sledila. Ponavlja pritožbeno navedbo, da bi morali sodišči, ki sta odločali v postopku prisilne poravnave, postopek prisilne poravnave nadaljevati in sprožiti postopek za oceno ustavnosti druge alineje 1. točke četrtega odstavka 192. člena ZFPPIPP v zvezi z 2. točko tretjega odstavka navedenega člena oziroma jo pozvati k dopolnitvi.

3. Ustavno sodišče je s sklepom št. Up-769/16-18 z dne 10. 11. 2016 sklenilo, da ustavno pritožbo sprejme v obravnavo. V skladu s prvim odstavkom 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) je Ustavno sodišče o sprejemu ustavne pritožbe obvestilo Višje sodišče v Ljubljani. V skladu z drugim odstavkom navedenega člena ZUstS je Ustavno sodišče obvestilo upnike družbe FINANDER s pozivom, ki je bil objavljen na spletnih straneh za objave v postopkih zaradi insolventnosti, da se lahko izjavijo o ustavni pritožbi.

4. Upniki se o ustavni pritožbi niso izjavili.

5. V postopku odločanja o ustavni pritožbi je Ustavno sodišče na podlagi drugega odstavka 59. člena ZUstS začelo postopek za oceno ustavnosti četrtega odstavka 192. člena ZFPPIPP, kolikor se v okviru druge alineje 1. točke četrtega odstavka navedenega člena nanaša na ustavitev postopka prisilne poravnave in izdajo sklepa o začetku stečajnega postopka zaradi nepredložitve listine iz 2. točke tretjega odstavka navedenega člena. V postopku obravnavanja ustavne pritožbe se je zastavilo vprašanje ustavnosti navedene podlage, ker ta sodišču brez poziva dolžniku na dopolnitev nalaga, danaj postopek prisilne poravnave ustavi in izda sklep o začetku stečajnega postopka tudi v primeru, ko dolžnik ne predloži poziva upnikom na vplačilo osnovnih vložkov. Pritožnica je namreč sodišču v roku predložila le odprek notarskega zapisnika skupščine v zvezi s sklepom o spremembi osnovnega kapitala zaradi izvedbe finančnega prestrukturiranja iz 1. točke tretjega odstavka 192. člena ZFPPIPP, ne pa tudi poziva upnikom iz 2. točke tretjega odstavka 192. člena ZFPPIPP za vpis in vplačilo poslovnih deležev v skladu s 193. členom ZFPPIPP. Sodišče je nato na podlagi druge alineje 1. točke četrtega odstavka 192. člena ZFPPIPP postopek prisilne poravnave ustavilo in izdalo sklep o začetku stečajnega postopka. Ker se dolžnika na podlagi četrtega odstavka 192. člena ZFPPIPP, kolikor se v okviru druge alineje 1. točke četrtega odstavka navedenega člena nanaša na ustavitev postopka prisilne poravnave in izdajo sklepa o začetku stečajnega postopka zaradi nepredložitve listine iz 2. točke tretjega odstavka navedenega člena, ne poziva na dopolnitev, je Ustavno sodišče sklenilo, da bo navedeno zakonsko določbo presojalo zlasti z vidika skladnosti z 22. členom in s prvim odstavkom 23. člena Ustave. Ustavno sodišče je ustavno pritožbo in sklep o začetku postopka za oceno ustavnosti vročilo Državnemu zboru in mu omogočilo, da v zvezi z začetkom postopka za oceno ustavnosti poda odgovor. Državni zbor se ni odzval.

6. Mnenje je poslala Vlada. Meni, da ureditev ni v neskladju z Ustavo, in poudarja, da v primeru insolventnosti družbe v ospredje stopijo interesi upnikov, ki postanejo nadrejeni interesom lastnikov (družbenikov). Postopek prisilne poravnave namreč ni prostovoljni postopek, saj ga poslovodstvo družbe mora predlagati, kadar je mogoče z ustreznimi ukrepi finančnega prestrukturiranja zagotoviti, da družba znova postane solventna. Slednje mora z verjetnostjo, večjo od 50 odstotkov, tudi izkazati v načrtu finančnega prestrukturiranja. Kadar verjetnostni pogoj ni izpolnjen, položaj insolventnosti poslovodstvo zavezuje, naj predlaga začetek stečajnega postopka (38. in 39. člen ZFPPIPP). Vlada soglaša z argumenti pritožbenega sodišča in meni, da je v drugem odstavku 192. člena ZFPPIPP predpisani trimesečni prekluzivni rok, v katerem mora po začetku postopka prisilne poravnave insolventni dolжник sprejeti sklep o spremembi osnovnega kapitala, primerno in razumno določen. Enako velja po mnenju Vlade tudi za rok za obvestilo sodišča in predložitvev listin (vključno s pozivom upnikom) na podlagi tretjega odstavka 192. člena ZFPPIPP. Vlada poudarja povezavo navedenih rokov z načelom hitrosti postopka. Navaja, da se od fizičnih oseb, ki v okviru svobodne gospodarske pobude svoje interese uresničujejo prek gospodarskih družb, pričakuje seznanjenost z insolvenčno zakonodajo, torej tudi z jasnim določbama 192. in 193. člena ZFPPIPP. Po mnenju Vlade je sklep o primernosti ureditve še posebno utemeljen v konkretnem primeru, ko v obeh korporacijskih vlogah (družbenikov in zakonitih zastopnikov družbe) nastopata isti fizični osebi. Vlada opozarja, da bi vsako nadaljnje ponovno pozivanje insolventnega dolžnika kot stranke postopka pomenilo nadaljnji zamik pri sklenitvi dogovora o plačilu terjatev upnikov in bi (ob običajni predpostavki, da insolventna družba posluje s tekočo izgubo) imelo za posledico zmanjševanje premoženja insolventnega dolžnika. Vlada opozarja še na 2. točko četrtega odstavka 192. člena v zvezi s 199.b členom ZFPPIPP, ki predvidevata možnost, da lahko vse potrebno za nadaljnjo izvedbo ukrepov finančnega prestrukturiranja izvedejo tudi upniki preko upniškega odbora, pri čemer se bodo te pravne možnosti najverjetneje poslužili takrat, ko še obstaja možnost, da bodo v primeru uspešne prisilne poravnave poplačani ugodneje kot po pravih stečajnega postopka. Takšno pričakovanje pa je po prepričanju Vlade v konkretnem primeru vsekakor manjše, saj je upravitelj že v postopku prisilne poravnave zaradi razlogov po 3. in 4. točki 172. člena ZFPPIPP vložil ugovor proti vodenju tega postopka.

7. V skladu z drugim odstavkom 56. člena ZUstS je Ustavno sodišče s pozivom, ki je bil objavljen na spletnih straneh za objave v postopkih zaradi insolventnosti, obvestilo upnike stečajne dolžnice družbe FINANDEK, da se lahko izjavijo o mnenju Vlade. Upniki na poziv niso odgovorili.

8. Ustavno sodišče je mnenje Vlade poslalo pritožnici. Ta v odgovoru poudarja, da je v konkretnem primeru vlogo, čeprav nepopolno, vendarle vložila. Opozarja tudi na okoliščino, da je vlogo vložila laična stranka, ki ni bila zastopana po odvetniku. Ponavlja stališče, da bi jo sodišče moralo pozvati, naj vlogo dopolni, saj 192. člen ZFPPIPP izrecno ne izključuje uporabe pravil o nepopolnih vlogah in smiselne

uporabe 108. člena Zakona o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 in 10/17 – v nadaljevanju ZPP). Ob tem se sklicuje tudi na odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-200/09 z dne 20. 5. 2010 (Uradni list RS, št. 50/10, in OdlUS XIX, 5).

B. – I.

9. Tretji in četrti odstavek 192. člena ZFPPIPP se glasita:

"(3) Insolventni dolžnik mora v treh delovnih dneh po sprejetju sklepa o spremembi osnovnega kapitala zaradi izvedbe finančnega prestrukturiranja sodišče obvestiti o sprejetju tega sklepa in obvestilu priložiti:

1. odprave notarskega zapisnika skupščine, na kateri je bil sprejet ta sklep, in
2. poziv upnikom za vpis in vplačilo delnic z vsebino iz 193. člena tega zakona.

(4) Sodišče ustavi postopek prisilne poravnave in izda sklep o začetku stečajnega postopka:

1. če:

- skupščina insolventnega dolžnika v roku iz drugega odstavka tega člena ne sprejme sklepa o spremembi osnovnega kapitala zaradi izvedbe finančnega prestrukturiranja z vsebino, določeno v načrtu finančnega prestrukturiranja in skladno s 191. členom tega zakona, ali
- insolventni dolžnik v treh delovnih dneh po sprejetju sklepa o spremembi osnovnega kapitala zaradi izvedbe finančnega prestrukturiranja sodišču ne predloži listin iz tretjega odstavka tega člena in

2. če:

- niti upniški odbor v roku iz 2. točke četrtega odstavka 199.b člena tega zakona ne sprejme sklepa o povečanju osnovnega kapitala insolventnega dolžnika z novimi stvarnimi vložki iz drugega odstavka 199.b člena tega zakona,
- niti ločitveni upniki v roku iz prvega stavka petega odstavka 199.b člena tega zakona ne sprejmejo sklepa o povečanju osnovnega kapitala insolventnega dolžnika z novimi stvarnimi vložki iz petega odstavka 199.b člena tega zakona."

10. Skladno s četrtem odstavkom 192. člena ZFPPIPP mora sodišče na podlagi druge alineje 1. točke četrtega odstavka navedenega člena postopek prisilne poravnave ustaviti in izdati sklep o začetku stečajnega postopka tudi v primeru, ko dolžnik, čigar skupščina je sprejela ustrezen sklep o spremembi osnovnega kapitala, ne predloži poziva upnikom za vpis in vplačilo delnic z vsebino iz 193. člena ZFPPIPP. Kdor je zamudil rok, v katerem bi moral dati ali vložiti predloge, izjave in ugovore, teh skladno s tretjim odstavkom 121. člena ZFPPIPP po poteku roka ne more več dati ali vložiti. ZFPPIPP torej tudi dolžniku, ki ni predložil poziva upnikom za vpis in vplačilo deležev z vsebino iz 193. člena ZFPPIPP, ne daje možnosti, da bi navedeni poziv predložil kasneje.

11. Okvir odločanja sodišča v primeru postopanja po 1. točki četrtega odstavka 192. člena ZFPPIPP je zelo omejen, saj sodišče preverja le, ali je dolžnik predložil listine z ustrežno vsebino.¹ Če je dolžnik zadostil zakonskim pogojem, sodišče nadaljuje z objavo poziva na podlagi 194. člena ZFPPIPP. V nasprotnem primeru sodišče postopek prisilne poravnave ustavi in začne stečajni postopek.

12. Postopek prisilne poravnave se po 136. členu ZFPPIPP vodi za izvedbo finančnega prestrukturiranja dolžnikovega podjetja, ki naj zagotovi: (1) da sedanji družbeniki lahko obdržijo samo tak delež v osnovnem kapitalu dolžnika, ki bi ga prejeli, če bi bil nad dolžnikom začel stečajni postopek; (2) da se upnikom zagotovijo ugodnejši pogoji plačila njihovih terjatev, kot če bi bil nad dolžnikom začel stečajni postopek; (3) nadaljevanje poslovanja dolžnikovega podjetja oziroma rentabilnega dela tega podjetja. Možnost uresničitve tega namena je odvisna (med drugim) od dogovora med dolžnikom in upniki s kvalificirano večino. S postopkom prisilne poravnave zakonodajalec dolžniku in upnikom z ustrežno kvalificirano večino omogoča, da lahko v primeru insolventnosti ob pogoju finančnega prestrukturiranja v okviru sodnega postopka dosežejo dogovor o nadaljevanju dolžnikovega podjetja pod spremenjenimi pogoji za poplačilo terjatev. Na ta način upniki s kvalificirano večino izključijo uporabo prisilnih pravil stečajnega postopka. S tem si lahko zagotovijo ugodnejše pogoje plačila njihovih terjatev, kot če bi bil nad dolžnikom začel stečajni postopek. Pravovarstveni zahtevek predlagatelja postopka prisilne poravnave je, da sodišče začne postopek prisilne poravnave² in da prisilno poravnavo, če bo sprejeta, potrdi.³ Pravovarstveni interes dolžnice, kot predlagateljice postopka prisilne poravnave, je torej varovanje njene možnosti, da "dogovor" z upniki doseže. Tega ne more doseči, če svoje ponudbe upnikom ne izrazi na način, predpisan z zakonom, saj se upniki v okviru postopka prisilne poravnave lahko le na tako dano ponudbo upoštevno o njej izrazijo, tako da jo sprejmejo ali zavrnejo. Zato se zastavlja vprašanje, ali je zakonska ureditev, ki je predmet ocene ustavnosti, v skladu s pravico do izjave iz 22. člena Ustave.

13. Ustava v 22. členu vsakomur zagotavlja enako varstvo pravic v postopku pred sodišči, drugimi državnimi organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil. Po ustaljeni ustavnosodni presoji je pomemben del pravice do enakega varstva pravic tudi pravica do izjave, ki vsakomur zagotavlja možnost imeti besedo v zvezi s procesnimi dejanji v postopku, ki lahko vplivajo na njegove pravice ali pravne

¹ Torej ali je dolžnik predložil odpravek notarskega zapisnika skupščine, na kateri sta bila sprejeta sklep o spremembi osnovnega kapitala zaradi izvedbe finančnega prestrukturiranja in poziv upnikom za vpis in vplačilo delnic oziroma deležev z vsebino iz 193. člena ZFPPIPP.

² Prim. 139. člen v zvezi s 153. členom ZFPPIPP.

³ Prim. N. Plavšak, Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju, Razširjena uvodna pojasnila, GV Založba, Ljubljana 2008, str. 128.

interese.⁴ Navedeni člen Ustave jamči, da ima stranka v postopku status subjekta postopka in je njena beseda v postopku tudi slišana.

14. Z vidika pravice do izjave je treba na postopek alternativne prisilne poravnave gledati kot na celoto. V tem okviru pomeni dolžnikov poziv upnikom za vpis in vplačilo delnic z vsebino iz 193. člena ZFPPIPP izjavo dolžnikove volje, ki je (po formaliziranem postopku) njegova ponudba, naslovljena na upnike. Slednji se z izjavo o vplačilu deležev, s čimer hkrati glasujejo tudi o prisilni poravnavi,⁵ opredelijo o (ne)sprejemu dolžnikove ponudbe. Posledica sistemske zakonske ureditve, ki je opisana v 10. in 11. točki obrazložitve te odločbe, je, da sodišče z uporabo presojanega pravila odreče možnost, da bi se upniki (preko izjave o vplačilu deležev) o prisilni poravnavi, ki jo predlaga dolžnik, lahko izjavili. Če ni izpolnjen pogoj iz 2. točke četrtega odstavka 192. člena ZFPPIPP,⁶ izpolnitev katerega ni odvisna od dolžnika (prim. 199.b člen ZFPPIPP), mora sodišče postopek prisilne poravnave ustaviti in začeti stečajni postopek (četrti odstavek 192. člena ZFPPIPP). Dolžnikov podjem se z začetkom stečaja dokončno in nepovratno nadaljuje v smeri prenehanja, saj se stečajni dolžnik na podlagi pravnomočnega sklepa o končanju stečajnega postopka po uradni dolžnosti izbriše iz registra na podlagi 377. člena ZFPPIPP. Z začetkom stečajnega postopka je tako izključeno, da bi bil uresničen namen prisilne poravnave, kot ga opredeljuje 136. člen ZFPPIPP, torej tudi izvedba finančnega prestrukturiranja dolžnikovega podjetja, ki naj med drugim zagotavlja njegovo nadaljevanje.

15. Ustavnemu sodišču ni bilo treba odgovoriti na vprašanje, ali presojana ureditev pomeni le način uresničevanja pravice iz 22. člena Ustave ali pa je prerasla v poseg vanjo. Kot je razvidno iz nadaljevanja obrazložitve, ureditev ne prestane že testa razumnosti, po katerem Ustavno sodišče presoja v zakonu urejen način uresničevanja pravice. V okviru tega testa Ustavno sodišče preizkuša, ali je imel zakonodajalec razumen razlog za izbiro ukrepov, ki opredeljujejo način njenega uresničevanja. Pri tem je treba razumnost razloga razumeti kot zvezo med ureditvijo in ciljem, torej kot zahtevo po stvarni povezanosti konkretne ureditve s predmetom urejanja.⁷

⁴ Prim. odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-164/09 z dne 4. 2. 2010, Uradni list RS, št. 12/10, in OdlUS XIX, 1, 13. točka obrazložitve; št. U-I-294/12 z dne 10. 6. 2015, Uradni list RS, št. 46/15, in OdlUS XXI, 4, 18. točka obrazložitve; in št. Up-267/11, U-I-45/11 z dne 3. 4. 2014, Uradni list RS, št. 31/14, 9. točka obrazložitve.

⁵ Postopek v zvezi z vlogo upnikov podrobneje urejajo členi 195 do 199 ZFPPIPP.

⁶ Vlada opozarja na možnost upnikov, ki lahko v skladu z navedeno podlago sprejmejo sklep o povečanju osnovnega kapitala insolventnega dolžnika z novimi stvarnimi vložki v skladu s 199.b členom ZFPPIPP.

⁷ Prim. 12. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. Up-195/13, U-I-67/16 z dne 26. 1. 2017 (Uradni list RS, št. 9/17).

16. Zakonodajalec mora pri ureditvi postopka (alternativne) prisilne poravnave upoštevati naravo razmerij med dolžnikom in upniki, ki so v pogojih insolventnosti zapletena in zaostrena. Ustavno sodišče pritrjuje Vladi, da začetek postopka prisilne poravnave ni brez vpliva na ta razmerja. Smisel procesnih možnosti udeležencev postopka prisilne poravnave po začetku postopka pa je, da se jim v pogojih finančnega prestrukturiranja dolžnika omogoči avtonomna ureditev medsebojnih razmerij. Na ta način lahko izključijo zakonska pravila o stečajnem postopku in uresničijo interese, ki jih zasleduje (alternativna) prisilna poravnava.⁸ Zakonodajalcu zapletenost razmerij med dolžnikom in upniki nalaga podrobno ureditev postopka, v okviru katerega naj se ta razmerja učinkovito urejajo, pri čemer zakonodajalec utemeljeno upošteva v postopih insolventnosti posebej poudarjeni načeli ekonomičnosti in hitrosti odločanja. Dolžnik lahko zato svojo pravico do izjave v postopku (alternativne) prisilne poravnave uresničuje le na način, ki predpostavlja visoko stopnjo pravnega urejanja. Temu skladni sta zahtevi, naslovljeni nanj, da je z ureditvijo seznanjen in da je pri uresničevanju svojih pravic posebno skrben. Ustavno sodišče zato pritrjuje Vladi, da nujnost podrobne pravne ureditve postopkov insolventnosti, med katere spada tudi postopek prisilne poravnave, od insolventnega dolžnika (pravne osebe v primeru prisilne poravnave) zahteva ravnanje s posebno stopnjo skrbnosti glede lastne z zakonom predpisane procesne aktivnosti.

17. Kot je podrobneje obrazloženo v 14. točki obrazložitve te odločbe, presojana ureditev dolžniku v primeru, ko ne predloži listine iz 2. točke tretjega odstavka 192. člena ZFPPIPP (poziva upnikom za vpis in vplačilo delnic oziroma poslovnih deležev), trajno in nepovratno odreka možnost, da bi njegova izjava volje v postopku učinkovala kot ponudba upnikom na način, da bi se slednji o njej lahko izjavili. Vlada kot ustavno dopusten cilj presojanе ureditve poudarja načelo hitrosti postopka, ki je v postopkih insolventnosti zaradi varstva upnikov še posebno poudarjeno. Opozarja, da bi vsako nadaljnje ponovno pozivanje insolventnega dolžnika kot stranke postopka pomenilo nadaljnji zamik pri sklenitvi dogovora o plačilu terjatev upnikov in bi (ob običajni predpostavki, da insolventna družba posluje s tekočo izgubo) imelo za posledico zmanjševanje premoženja insolventnega dolžnika.⁹ Ti razlogi Vlade so tehtni. Poudarjajo potrebo po spoštovanju načela hitrosti insolvenčnih postopkov in s tem utemeljujejo razlog presojanе ureditve.

18. Vendar pa je s tem tudi izključena možnost avtonomne ureditve razmerij na podlagi dolžnikove ponudbe in torej tudi možnost finančnega prestrukturiranja dolžnika, ki naj omogoči nadaljevanje dolžnikovega podjetja. Presojana ureditev torej onemogoča uresničitve namena prisilne poravnave, ki ga v 136. členu opredeljuje ZFPPIPP. Poleg tega se pravilo, ki sodišču narekuje sprejetje sklepa o ustavitvi postopka prisilne poravnave in začetku stečajnega postopka, ne sproži le, če

⁸ Prim. 12. točko obrazložitve te odločbe.

⁹ Prim. odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-65/10 z dne 20. 5. 2010, Uradni list RS, št. 47/10, 10. točka obrazložitve.

skupščina insolventnega dolžnika ne sprejme ustreznega sklepa o spremembi osnovnega kapitala, temveč tudi, če dolžnik ne predloži le poziva upnikom za vplačilo delnic z vsebino iz 193. člena ZFPPIPP. Odločitev družbenikov o spremembi osnovnega kapitala na dolžnikovi strani pomeni bistveni akt za možnost uspeha postopka alternativne prisilne poravnave, saj tvori temeljno (statusnopravno) predpostavko za oblikovanje možnosti upnikov, da kapital v obliki delnic (ali osnovnih vložkov) tudi vplačajo. Sprejetje navedenega sklepa skupščine je v sferi družbenikov in kot tako na ravni ocene ustavnosti predpisa (zakona)¹⁰ lahko pomeni določeno tveganje za uspeh postopka alternativne prisilne poravnave. Ko pa skupščina sprejme (pravočasen in ustrezen) sklep, se zahteva le še izvedbeno dejanje (poslovodstva) stečajnega dolžnika, ki s predložitvijo ustreznega poziva, ki ga sodišče objavi, vplačilo tudi omogoči. Skupščinskemu sklepu namreč ni mogoče hkrati pripisati tudi narave poziva tretjim (upnikom) k vplačilu osnovnega kapitala; poleg tega sklep tudi ne vsebuje vseh drugih v 193. členu ZFPPIPP predpisanih vsebin. Vendar je kljub temu, da šele skladno s 193. členom ZFPPIPP oblikovani poziv omogoči upnikom glasovanje o ponujeni prisilni poravnavi in s tem nadaljevanje postopka prisilne poravnave, dolžnikova volja, da ta poziv na upnike naslovi, očitno vsebovana že v ustreznem sklepu skupščine o spremembi osnovnega kapitala, ki je bistveni akt za uspeh postopka alternativne prisilne poravnave. V tem pogledu pomeni poziv upnikom zgolj predpostavko formalne narave.

19. Presojana zakonska ureditev opisano pomanjkljivost formalne narave ovrednoti enako kot pomanjkljivost, ki je vsebinske narave in ki je bistvena za uspeh alternativne prisilne poravnave. V obeh primerih (in neizpolnjenosti pogoja iz 2. točke četrtega odstavka 192. člena ZFPPIPP)¹¹ mora sodišče ustaviti postopek prisilne poravnave in izdati sklep o začetku stečajnega postopka. Takšna posledica je nedvomno razumno povezana s ciljem hitrosti insolvenčnih postopkov, saj vsak postopek pozivanja k odpravi pomanjkljivosti zahteva določen dodaten čas. Toda hitrost insolvenčnih postopkov, čeravno je zaradi narave razmerij med dolžnikom in upniki posebej poudarjena, vendarle ni edini cilj postopka prisilne poravnave, temveč ob izpolnjenosti vsebinskih pogojev le omogoča uresničitev drugih ciljev postopka. V 136. členu ZFPPIPP je izrecno opredeljeno, da se postopek prisilne poravnave vodi za izvedbo finančnega prestrukturiranja dolžnikovega podjetja, ki naj med drugim zagotovi nadaljevanje dolžnikovega podjetja. Tako opredeljeni namen izraža poleg

¹⁰ V konkretnem primeru sicer razlikovanje med pomenoma obeh sklepov za izpolnitev predpostavk na strani dolžnika ni tako bistveno, saj je večinski družbenik v resnici tudi direktor dolžnika.

¹¹ Dejanska okoliščina, da upniki navedene možnosti niso uporabili iz razloga, ker (morda tudi na podlagi vloženega ugovora upravitelja proti vodenju postopka prisilne poravnave iz razloga po 3. in 4. točki 172. člena ZFPPIPP) ocenjujejo, da v primeru uspešne prisilne poravnave ne bodo poplačani ugodneje kot po pravilih stečajnega postopka, za presojo skladnosti zakonske ureditve z Ustavo ni upoštevna. Ustavno sodišče v okviru postopka po koneksiteti presoja skladnost zakonske ureditve z Ustavo in ne konkretnih okoliščin primera, na katere opozarja Vlada v zvezi z morebitno (hipotetično) voljo upnikov.

zasebnega pomena tudi pomen širšega gospodarskega interesa za uspeh prisilne poravnave. Uresničitev tega cilja presojana zakonska ureditev onemogoči. Preprečuje namreč možnost, da udeleženci postopka svoja razmerja ob pogoju dolžnikovega finančnega prestrukturiranja avtonomno uredijo, s tem omogočijo nadaljevanje dolžnikovega podjetja pod spremenjenimi pogoji za poplačilo terjatev in tako izključijo začetek stečajnega postopka. Poleg tega je treba upoštevati, da gre za pomanjkljivost dolžnikove vloge, ki je zgolj formalne narave in za odpravo katere je potreben zelo kratek čas (zadostuje lahko že rok treh dni ali celo manj). To pomeni, da poziv sodišča na odpravo pomanjkljivosti v kratkem roku ne bi mogel ogroziti načela hitrosti postopka. Na drugi strani pa presojana ureditev zaradi formalne pomanjkljivosti dolžnikove vloge spodkoplje uresničitev zadnjenavedenega cilja postopka prisilne poravnave (finančno prestrukturiranje dolžnika, ki naj omogoči nadaljevanje dolžnikovega podjetja). Ureditev, ki onemogoči uresničitev tega cilja postopka prisilne poravnave zaradi formalne pomanjkljivosti dolžnikove vloge in katere odprava ne ogroža hitrosti insolvenčnega postopka, ni stvarno povezana s predmetom urejanja – to je z urejanjem možnosti, da udeleženci postopka prisilne poravnave medsebojna razmerja v pogojih finančnega prestrukturiranja dolžnika avtonomno uredijo in pod spremenjenimi pogoji za poplačilo terjatev omogočijo nadaljevanje dolžnikovega podjetja. Ureditev četrtega odstavka 192. člena ZFPPIPP je tako v neskladju z Ustavo, kolikor se nanaša na ustavitev postopka prisilne poravnave in izdajo sklepa o začetku stečajnega postopka zaradi nepredložitve listine iz 2. točke tretjega odstavka navedenega člena.

20. ZFPPIPP ne predvideva možnosti dolžnika, da bi opravil zamujeno procesno dejanje, in sodišču tudi ne daje ustrezne podlage, da bi ga pozvalo k opravi zamujenega procesnega dejanja, torej k predložitvi listih iz 2. točke tretjega odstavka 192. člena ZFPPIPP. Ker zakon v neskladju z Ustavo ne ureja posameznih vprašanj, je Ustavno sodišče na podlagi prvega odstavka 48. člena ZUstS ugotovilo njegovo protiustavnost (1. točka izreka). V skladu z drugim odstavkom navedenega člena bo zakonodajalec moral sprejeti ureditev, ki bo omogočala ustavnoskladno uveljavitev pravice do izjave v primeru, ko dolžnik ne predloži listine iz 2. točke tretjega odstavka 192. člena ZFPPIPP. Ustavno sodišče je zakonodajalcu določilo enoletni rok za odpravo ugotovljene protiustavnosti (2. točka izreka)

21. Ustavno sodišče je na podlagi drugega odstavka 40. člena ZUstS določilo način izvršitve svoje odločitve o ugotovitvi protiustavnosti presojene ureditve, da bi zavarovalo pravico do izjave, dokler se zakonodajalec ne odzove na ugotovljeno protiustavnost. Ustavno sodišče je tako v primeru, ko dolžnik ne predloži listine iz 2. točke tretjega odstavka 192. člena, v načinu izvršitve določilo podlago sodišču za poziv dolžniku na predložitev navedene listine v ustrezno kratkem roku treh dni. Ker ZFPPIPP na izpolnitev pogojev iz 1. točke četrtega odstavka 192. člena ZFPPIPP veže rok sodišča za obvestilo upniškemu odboru iz petega odstavka 192. člena ZFPPIPP in rok za objavo poziva upnikom za vpis in vplačilo novih delnic iz 194.

člena ZFPPIPP, je Ustavno sodišče v načinu izvršitve te odločbe določilo tudi vpliv dodatnega roka iz te odločbe na začetek teka navedenih rokov (3. točka izreka).

B. –II.

22. Stečajna dolžnica vlaga ustavno pritožbo zoper sklep Višjega sodišča, s katerim je to potrdilo sklep sodišča prve stopnje o ustavitvi postopka prisilne poravnave in izdaji sklepa o začetku stečajnega postopka. Sodišči prve in druge stopnje sta odločitev o ustavitvi prisilne poravnave in začetku stečajnega postopka oprli na pravno podlago, ki je, kot izhaja iz dela B. – I. obrazložitve te odločbe, v neskladju s pravico do izjave iz 22. člena Ustave. S tem sta tudi sodišči prve in druge stopnje kršili navedeno ustavno pravico. Zato je Ustavno sodišče sklepa sodišč prve in druge stopnje razveljavilo (4. točka izreka). Ob ponovnem odločanju bo moralo sodišče upoštevati način izvršitve te ustavne odločbe (3. točka izreka).

23. Ustavno pritožbo je vložila tudi družbenica stečajne dolžnice Zlata Sukić. Ustavno sodišče pazi na obstoj procesnih predpostavk po uradni dolžnosti ves čas postopka. Procesna predpostavka za odločanje o ustavni pritožbi je tudi obstoj pravnega interesa (druga alineja prvega odstavka 55.b člena ZUstS). Ker je Ustavno sodišče izpodbijane sodne odločbe razveljavilo in zadevo vrnilo v novo odločanje, družbenica stečajne dolžnice ne izkazuje več pravnega interesa za odločitev o ustavni pritožbi. Ustavno sodišče je njeno ustavno pritožbo zato zavrglo (5. točka izreka). Pri tem se ni ukvarjalo z vprašanjem izčrpanosti pravnih sredstev.

C.

24. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi 48. člena, drugega odstavka 40. člena, prvega odstavka 59. člena in druge alineje prvega odstavka 55.b člena ZUstS ter petega odstavka 46. člena v zvezi s tretjo alinejo tretjega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11 in 70/17) v sestavi: predsednica dr. Jadranka Sovdat ter sodnici in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Dunja Jadek Pensa, DDr. Klemen Jaklič, dr. Rajko Knez, dr. Etelka Korpič – Horvat in dr. Marijan Pavčnik. Odločbo je sprejelo soglasno.

dr. Jadranka Sovdat
Predsednica

RS
US